

Najslabije razdoblje dubrovačkog pomorstva

Jozo Luetić

Još u drugoj polovici XVII. stoljeća trgovačka mornarica Dubrovačke Republike proživljava konstantno opadanje. Tome opadanju pogodovalo je više razloga, a na takvo stanje naročito su utjecale slijedeće okolnosti: stabiliziranje i proširenje novih tržišta i pomorskih putova izvan Sredozemnog mora, pojava nizozemskih, engleskih i drugih stranih brodova u bazenu Sredozemnog mora. Ti brodovi potiskuju i konkuriraju brodovlju malih mediteranskih pomorskih država, pa tako ugrožavaju egzistenciju trgovačke mornarice male Dubrovačke Republike. Nadalje, godine 1667. veliki potres, koji je potrao Dubrovnik, osjetno je udario po ekonomsko-komunalnom uređenju Dubrovačke Republike, što je bez sumnje imalo utjecaja i na pomorski život Dubrovnikana. Nadalje, u drugoj polovici XVII. i početkom XVIII. stoljeća ovu situaciju pogoršavaju i Mlečici, koji na sve moguće načine nastoje sputavati i naprosto onemogućiti i uništiti pomorsko-trgovačku i brodarsku djelatnost svog starog jadranskog rivala — pomorsku Republiku Dubrovačku. Ako, uza sve ovo izneseno, nadodamo još političko-diplomatske i ratne operacije, a i mnoge gusarske akcije na moru i na kopnu, još više ćemo nadopuniti nabrajanje okolnosti, koje su negativno utjecale na pomorsku djelatnost Dubrovčana i Dubrovačke Republike na prijelazu iz XVII. u XVIII. stoljeće. Zbog ilustracije tog stanja prelazim na ispitivanje sređenih arhivskih podataka o dubrovačkoj trgovačkoj mornarici u razdoblju prvih decenija XVIII. stoljeća, koji se ovim po prvi put objavljuju. Na osnovu arhivske knjige, koja se čuva u dubrovačkom Državnom arhivu, a koja se vodi pod nazivom »Arboracci de Bastimenti« (serija 55), a u razdoblju od 1701. do 1734. godine, došli smo do slijedećih podataka o dubrovačkim brodovima, koji su u tom razdoblju državi plaćali dužne takse:

1701. Kristo Fisković bio je glavni patrolun patachija »S. Nicolo«, koji je imao 96 kara, a koji je bio sagrađen 1695. godine. Potkraj 1701. doživio brodolom.

Aleksandar Paoli iz Lopuda bio je glavni patrolun tartane »S. Maria di Bissone« od 26 kara, koji je bio sagrađen 1694. godine, 1702. prodan strancima. Brod tipa saicha »Giesù e Maria« veličine od 41 kar bio je pod upravom glavnog patroluna Jaka Brsećine. Ovaj brod bio je sagrađen u Gružu 1688. god.

Matija Vickov Orebić bio je glavni patrolun patachija »La Madona del Rosario« veličine 91 kar, godine 1713. brod je prodan u Mlecima.

Tartana »S. Giovanni«, koja je bila veličine od 24 kara bila je pod upravom Petra Šeića. Ova je tartana bila kupljena u Jakinu 1691. godine.

Pavo Ferri iz Trpnja, ubilježen je kao glavni patrolun broda tipa marcijana »S. Nicolo« od 73 kara, koji je 1714. prodan u Mlecima.

Matija Ljubak bio je glavni patrolun patachija »S. Giuseppe« od 99 kara, koji je bio sagrađen u Korčuli 1693. godine. Uništen 1723. godine.

Franjo Bogašin bio je glavni patrolun broda tipa fregadone »S. Nicolo« od 25 kara. Brod je sagrađen na Šipanu 1694. godine.

Tartana veličine od 26 kara pod upravom glavnog patroluna Luke Šodrnje bila je sagrađena 1700. godine. Ova je tartana 1703. god. doživjela brodolom.

Vicko Stjepov Orebić bio je glavni patrolun patachija od 91 kar, koji je sagrađen 1690. godine, 1717. god. doživio brodolom u Bakru.

1704. marcijana od 110 kara bila je pod zapovjedništvom kapetana Petra Augustinovića.

Andrija Florio (Cvitković) bio je glavni patrolun broda tipa saicha »S. Nicolo«, koji je imao 30 kara. 1705. g. prodan strancima.

Tartana »Madonna di Loreto« od 25 kara, bila je pod upravom glavnog patroluna Matije Božova Tomičića.

1705. Cvijeto Šunj bio je glavni patrolun tartane veličine od 57 kara.

Luka Sodrnia iz Cavtata bio je glavni patrolun tartane »S. Antonio« od 45 kara, koja je bila sagrađena 1704. godine.

Marcilijana »S. Nicolo« od 65 kara, koja je sagrađena 1705., bila je pod zapovjedništvom patroluna Roka Bonfijola. Kasnije je prodana u Rijeci Senjskoj.

Brod tipa patachio »Madonna del Rosario« od 60 kara, koji je sagrađen 1705., bio je pod zapovjedništvom patroluna Ivana Bizara. Godine 1709. ovaj je patachio prodan.

Marko Kraljević bio je glavni patrolun broda tipa patachio »Madona del Rosario«, veličine 65 kara, 1708. god. zaplijenili ga Turci.

Brod tipa patachio »Santa Barbara« od 99 kara bio je pod zapovjedništvom glavnog patroluna Josipa Stipova Orebić, 1725. prodan strancima.

Ivan Lukov Casilar bio je glavni patrolun tartane »Fedelta«.

Anto Karabuća bio je glavni patrolun marcijane »Mna delle Gratie«, veličine od 60 kara.

Brod tipa fregadone »San Antonio« bio je pod upravom glavnog patroluna Anta Pasabande. Brod je imao 60 kara. 1729. uništena na Rijeci.

Brod tipa fregadone »S. Nicolo« od 64 kara, kojim je zapovijedao glavni patrolun Anto Andrijašević, 1707. prodan je u Bakru.

Nikola Petrov Orebić bio je glavni patrolun i zapovjednik tartane od 52 kara.

Anto Rusković bio je zapovjednik nave »Tre Ré« od 180 kara.

Luko I. Brsećina iz Slanoga bio je glavni patrolun broda tipa fregadone »Mad. del Carmine« od 53 kara.

Ilija Bratić iz Cavtata bio je glavni patrolun felughe od 24 kara, koja je 1709. godine prodana strancima.

Leonard Pataš iz Cavtata bio je glavni patrolun broda tipa felugha od 12 kara. Prodan strancima.

Brod tipa nava »Sma Trinità« veličine 129 kara pod zapovjedništvom glavnog patroluna Krista Fiskovića. God. 1709. prodan strancima.

Kapetan Stjepan Krša bio je glavni patrolun nave »S. Anna e S. Giuseppe« od 92 kara.

Antun Vickov Casilar bio je patrolun felughe od 16 kara. Godine 1713. doživio brodolom.

Andrija Flori glavni je patrolun felughe od 15 kara, koja je doživjela brodolom 1712. godine.

Marin Nikolić glavni je patrolun felughe od 26 kara.

Franjo Ilijić upravljao je brodom tipa felugha veličine 22 kara, koja je godine 1713. doživjela brodolom.

Damo Budić patrolun je broda pita tartanello od 14 kara.

Petar Augustinović iz Trpnja patrolun je tartanelle od 26 kara.

Jakov Kristov Vachetti patrolun je felughe od 19 kara, koja je prodana 1718. godine u inozemstvo.

Petar Bevillaqua patrolun je felughe od 18 kara, 1718. prodana strancima.

Ivan Lukov Casilari glavni je patrolun felughe od 20 kara, koja se 1711. godine prodala u Draču.

Antun Lukov Casilari glavni je vlasnik felughe od 20 kara, koja je u prosincu 1712. godine pod Ulcinjem doživjela brodolom.

Jakov Petrov Vachetti glavni je patrolun tartane, veličine 43 kara, koju su 1720. god. zaplijenili turski gusari.

Petar Kristić patrolun je tartanele od 31 kara, 1718. prodana strancima.

1711. brod tipa felughe »S. Iseppo« veličine 30 kara bila je pod upravom glavnog patroluna Trifuna Millio. Godine 1720. prodana strancima.

Brod tipa felughe »San Giovanni e San Nicolo« od 10 kara pod zapovjedništvom Luka Lalla doživio je brodolom 1717. na obalama Puglie.

Ivan Lukov Casilar zapovijedao je tartanom »Mna del Carmine« veličine 41 kar, God. 1724. prodana strancima.

Duro Pušić patrun je tartane od 42 kara, 1718. prodana strancima.

Nikola Lalla patrun je falughe od 22 kara, 1718. prodana Ulcinjanima.

Anto Lukov Casilar patrun je felughe od 20 kara, 1719. prodana strancima.

1714. Ilija Franović patrun je felughe od 24 kara, 1720. prodana.

Frano Krivelja s Pelješca patrun je trabakula veličine 35 kara.

Ivan Lazarević s Pelješca glavni je patrun broda tipa patachio veličine 98 kara, koji je 1721. god. prodan Luki Miliću iz Slanoga.

Kapetan Cvijeto Fisković glavni je patrun i zapovjednik broda tipa patachio veličine 115 kara.

Nikola Despot glavni je vlasnik i zapovjednik patachija od 54 kara.

Vlaho Braili glavni je vlasnik i zapovjednik patachija od 96 kara.

Andrija Ogjan i Ivan Dender iz Lopuda glavni su vlasnici tartanelle, veličine 37 kara, 1719. god. prodali je strancima.

1719. Jakov Matov Casilar glavni je patrun felughe od 30 kara.

Jakov Kristov Vachetti glavni je patrun felughe od 30 kara, koja se godine 1725. prodala Ulcinjanima.

Matija Raffaelli glavni je patrun patachija »Mna delle Gratie«, veličine 69 kara, koji je nabavljen 1719. godine.

Ivan Lukov Casilar glavni je patrun tartane »San Antonio« veličine 45 kara, koja je godine 1725. doživjela brodolom na obalama Puglie.

Vicko Pušić je bio patrun felughe od 21 kara.

Petar Kristov glavni je patrun tartane, veličine 34 kara.

1720. Nikola Lukov Šodrnja glavni je patrun broda tipa felughe, veličine 24 kara, koja se 1722. godine prodala Turcima.

Nikola Lukov Casilar i Ilija Franović glavni su patruni tartane, veličine 33 kara.

Božo Franović patrun je tartane veličine 32 kara.

Antun Vickov Casilar patrun je tartanelle od 30 kara.

Petar Bevilaqua, Agustinović i Frano Bruni zainteresirani su u tartani, veličine 26 kara.

Petar Moretti patrun je felughe od 11 kara.

1721. Frano Krivelja s Pelješca patrun je felughe od 35 kara.

1727. Ivan Lazarović glavni je patrun broda tipa patachio »Vergine Gloriosa« veličine 115 kara, koji je bio 1725. godine sagrađen u Korčuli.

Tartana »Mna del Rosario«, veličine 35 kara pod upravom je Vicka Pušića.

Ivan Franov Bratić glavni je patrun felughe »Mna del Rosario«, veličine 22 kara, koja se 1732. godine prodala Ulcinjanima.

Ivan Matov Klešković iz Župe glavni je patrun felughe »Mna del Rosario«, veličine 24 kara, 1734. godine prodana.

1729. Patrun Antun Romano zapovijedao je felughom »Mna del Carmine e S. Giovanni«, veličine 20 kara, God. 1732. prodana.

Petar Kristov glavni je patrun tartane od 34 kara.

Trifun Millio patrun je tartane od 25 kara.

1730. Kapetan Stjepan Krša glavni je patrun broda tipa nava »Sta Anna e S. Giuseppe«, veličine 92 kara.

Ivan Matov Casilar patrun je felughe, veličine 30 kara, koja je uništena 1741. godine.

Antun Lukov Casilar glavni je patrun felughe od 30 kara.

Božo Franović patrun je tartane, veličine 32 kara.

1731. Antun Vickov Casilar patrun je tartanelle od 30 kara, 1734. prodana.

Stjepan Malošević i Marin Polonić glavni su patruni broda felughetta, veličine 11 kara, koja je prodana 1735. godine.

Tartana »Mna della Gratie e S. Francesco Xaverio« veličine 35 kara, koja je sagrađena u Gružu, bila je pod upravom Krista Kristića.

Brod tipa felugha »Mna del Rosario o S. Domenico« od 14 kara, sagrađena u Gružu, bila je pod zapovjedništvom Ivana Bratića, 1733. prodana.

Pavo Klešković glavni je patrun felughe »Mna del Rosario« od 11 kara, koja se sagrađila 1731. god. u Gružu, 1735. prodana.

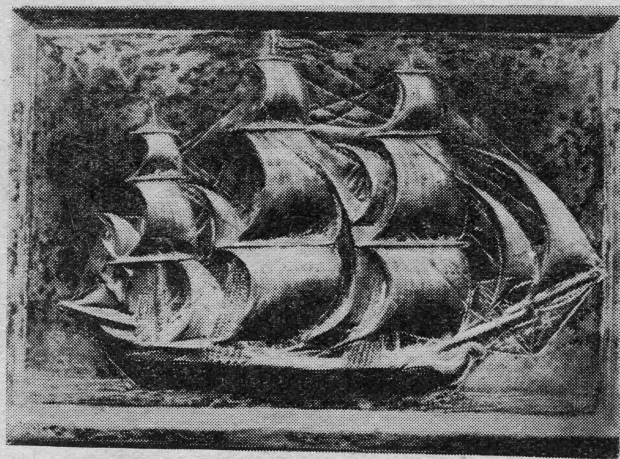
1732. Marko Millilo je glavni patrun patachija od 48 kara.

1733. Tartana »Mna del Rosario e S. Francesco Xaverio«, veličine 32 kara, sagrađena 1733. u Gružu, bila je pod zapovjedništvom Nika Šodrnje. Prodana 1736. godine.

Prije nego što pređem analizi prednjeg stanja brodogradnje Dubrovačke Republike, potrebno je naglasiti sljedeće: U prednjem popisu nisu uneseni oni brojni plovni objekti, koji su bili u upotrebi u domaćim vodama Dubrovačke Republike. Broj ovih »domaćih« plovni objekata daleko premašuje cifru brodova, koji su ovdje objavljeni. To su uglavnom brodovi, koji su služili za lokalne i javne potrebe gradu Dubrovniku i pojedinim mjestima na dubrovačkim otocima i na obalnom pojasu Republike. Ti, ponajviše manji plovni objekti (koje smo našli u drugim arhivskim izvorima, a ovdje ih ne spominjemo) prevozili su različitu robu ili su bili namijenjeni za ribarenje (ribe i koralja), ali o njima ćemo drugom zgodom opširnije govoriti.

Na osnovu prednje objavljenih podataka tipove dubrovačkih brodova od 1700. do 1734. godine citirani arhivski izvori nazivlju: patachio (patacchio, pettachio), tartana, saicha, marcialiana, fregadone, felucca (felugha), nava, tartanella, trabakul i feluchetta, koji su bili veličine: najmanji od 10, a najveći od 180 kara. Brodova od 10 pa do 50 kara u ovom razdoblju vremena bilo je 60, a od 50 do 100 kara bila su 23 broda. Nadalje, jedan brod bio je veličine od 110 kara (tipa marcialiana), dva su bila veličine po 115 kara (tipa patachio), a jedan brod tipa nava veličine 180 kara. U ovom razdoblju dubrovački su se brodovi gradili u Gružu i na otocima Šipanu i Korčuli, a Dubrovčani su ih nabavljali i u inozemstvu. Međutim, u ovom istom razdoblju prvih decenija XVIII. stoljeća Dubrovčani su prodali svoja 32 broda raznim strancima: Turcima, Ulcinjanima, Bakranima, Riječanima i t. d. Nadalje, od 1700. do 1734. godine 12 dubrovačkih brodova su doživjeli brodolom, dva su im zaplijenili gusari, a povremeno su Dubrovčani neke brodove držali u raspremi. Vlasnici i zapovjedničko osoblje dubrovačkih brodova u ovom razdoblju bili su sa čitavog teritorija Dubrovačke Republike.

Upoređujući ovo stanje dubrovačke trgovačke mornarice s prijašnjim (od XV. st. pa dalje) i kasnijim razdobljima (do pada Republike) zaključujemo, da je u razdoblju od 1700. do 1734. godine stanje dubrovačkog pomorstva bilo najslabije. Međutim, u daljnjim decenijama prve polovice XVIII. stoljeća stanje dubrovačkog pomorskog života se vidno poboljšava.

Nava kap. Petra Orhanovića s kraja XVII. stoljeća